

Hilda Aspin arkisto

Runto Erkon kirjeitä Hildalle

2.12.-29.12.1887

PLA-N-443-Bb1-25

12 87

ANK 107
18

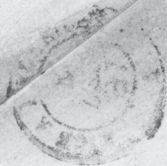
✓

Mademoiselle Wilda Asp.

Pellavatchdas. Tampere.

Finlande.

Via St. Petersbourg.

[illegible]

huoneet täynnä hienoja naisia, herroja,
komeita palvelijoita ja kaikki olivat kuin
lumotussa linnassa, jossa salaperäinen
valo laikavoimallaan huumaa jokaisen
joka on astunut linnan portista sisälle.
Se oli jotakin erinomaista. Ja musiikki
(joka soittaa kahdesti päivässä, noin 50-60
miestä ainakin) oli parasta mitä Rivieralla
saa kuulla. Ja se on paljon ^{sanottu}, sillä musiikki
täällä Todella on hyvää, täällä kun
ollaani liki Haaliaa. Ja pelannut
minä kanssa olisin jos olisi ollut
rahaa. Valström menetti kaikki - 125 fr.
mitä oli ottanut mukaansa. Stenberg
ei pelannut. Ranskalainen rouvineen
menetti mitä lie menettänyt. (Koetetaan
ja kerran maailmassa kirjoittaa han-
ken kynällä). Nyt on taas ilta jo ja
Stenberg on päättänyt jättää kyyään.
Luultavasti siis viivymme täällä yli
joulu- ja tammikuun, joll'emme sil-
ennessä ole Suomessa, joka ei ole luul-
tavaa, kosk'ei telegrammia ole kuula-
nut. Etajaa, hyvähan täällä olla on,
ehkäpä tähän ilmaan tottuu. Raskaan
hujemmin esiin! Adressini on siis yhä:
Nice, Hôtel du Midi. Kirottu ilmaus!
Valströmin juttu näyttää loppuvan hy-
vin proosaalisesti tavalliseen kihlauk-
seen. Mutta onpa siinäkin lopussa ollut
lyölä. - Vai on sinulla jo selvillä minun
joulu lahjani. Mitä minä sitte annan
sinulle? En tiedä kuin yhden lahjan
joka olisi jostain arvosta - ja sitä ei
minulla ole antaa. En tiedä kuinka minä
häpeän antaa sinulle jotain tavallista jou-
lulahjaa, kaikki tuntuu niin turhalta ja
halvalta, vaikka se olisi kuinka kallista
ja vaikka tiedän ett'et sinä pitäisi sitä
halpana. Itseni sittekin ehkä mieluummin
antaisin sinulle jouluksi. Mutta enhän
voi sitäkään antaa! (^{3/4}) Loin kirjeesi, on-
simmäisen Tampereella. Voi kultaseni, mitä
luulet! Ja minkälainen oli kirjeeni? En
ole kertaakaan tahi helkkäkään koko mat-
kalla ollut semmoisella mielellä, ett'en
olisi ilolla juossut sinun sylsiin. Miel-
alani kyllä on vaihdellut jos jollain lailla,
niin kuin tästäkin kirjeestä näet, mutta
sinä suhteessa olen ollut yhtäläinen kaiken
aikaa. Vai en minä ole sidottu? Senä

hyvä tietää, se. Voi sinua, sinä - minun oma
tyttöni! Mutta nyt en juku siitä sen enempää.
Hyvä olisi jos luulisit minun täällä rakastuneen
johonkin Kizzan viiksikuuli-neitosen. Minä puolestani
pelkään että sinä viet siellä minulla kritikoitsijan
laakerit. Se on oikein, kelpo tyttöni! Tahtoisin
olla sinun kanssasi työtä tekemässä. —
Et voi uskoa minkälaista tämä elämä täällä
on. Tapaukset (Vströmin jutussa) seuraavat toi-
siaan niin nopeasti ja odottamattomaan suun-
taan että koskaan voi olla varma siitä mitä tulee.
Ja kun Stenberg on sekaantunut afaariin (osaksi
siksi että hänkin on ihastunut tuohon tyttöön^(hän?) osaksi
Vströmin kautta) on meidän täällä olomme ihan
jutun kekkiamisessä. Toistaiseksi nyt ainakin
jaamme tälle. Halusta olisi lähtenyt, sillä
Kizzan ilma painaa minua, etenkin fyysillisesti.
Ja sitten olen kyllästynyt koko rakkausseikkailuun
jo. Rupeen uskomaan ikkordaus olevan oikeassa
sanoessaan että Romeo ja Julia onneksi kuolevat
ennen kuin rakkaus ehtii kylmetyä. Mutta "näkeminen
säädty päivät, syöminen oletut eväät". Ja minä
luen ranskaani sen kun voin. Ja jos ihmishuonei-
den näkemisestä on hyötyä, niin olen hyötynyt Kizzan
olosta. — Etjän usko enää minun jostain muuttu-
neen? Sinun omasi olen niin kuin ennenkin ja kers-
ties sitä enemmän mitä useamman tyttön näen. Ja
minun täytyy todella myöntää että minun on
ollut täällä koti-ikävä, vaikka Stenbergille olen väittä-
nyt sitä valceeksi. Voi hyvin rakas Hildani! Kuntaat
lennveiset kaikille kotonasi. Olen sinun oma sulhosi

Ruudi.

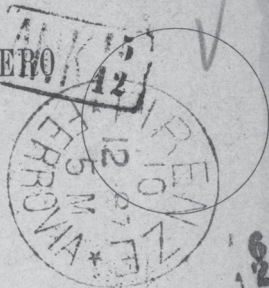
$\frac{1}{4}$ En ole saanut taas talakkaan lähtemään. Toivot-
tavasti tänään. Henrikilla kirjoititi jo useita päiviä
sille ja se kirje on aina vielä taskussani. Milloinkaan

nykeen saamaan kirjoja sieltä? Ja sinun avoisto-
lujasi? Henrikinkin kirjaa olen utelias näkemään,
mutta kai hän sen lähettää. - Voi hyvin! Sinun
Ruedin.

Tämä on eriskummallista
tämä elämä täällä: tänään vii-
kymme, huomenna lähdemme,
ylikuomenna taas viikymme. Nyt
on asia se että elä sittenkään lähelä
tänne kirjellä, vaan adressilla: (Italia)
Firenze, Poste restante. Luulen että
lähdemme sillekin jo pian. Pmari

UNIONE POSTALE UNIVERSALE
CARTOLINA ITALIANA PER L'ESTERO
CENTESIMI DIECI

87

Keiti Hilda Asp.

Pellavatchdas.

Tampere.

Finlandia.

Via St. Petersbourg.

NB. Su questo lato non deve
scriversi che il solo indirizzo.

Florens 9 jouluk. 87.

O. H. Eilisiltä lähtien tulimme tänne.
Hyvin tytytyväinen muuttoon. Olikij-
zassa joku hauska ilta, mutta ei yltä-
tään niin mieluista aamua kuin ei-
linen, jolloin sieltä läksimme. Täällä
vuvymme ainakin kunkauden, siksi
aikaa olemme jo tehneet kaupaa
huoneesta. Adressi: Firenze, Via
della Colonna 11, Pensione Selb.

Kaupunki täynnä taidetta ja his-
toriaa. Tuntuu hauskalta ja koloi-
semmalta. Täällä siis vietän jou-
lun. Pensioni pieni, rouva koloi-
sen ystävällinen, eikä viekkään niin
kuin Nizzassa. Ilma on täällä,
myös, minulle ainakin, toista hyvää
lajia. Lain kirjeesi Nizzaan. Tue
penses-tu? Je suis le tien toujours et
de tout mon coeur. Tiedätkän sen.

Kirjoittaisin pitkän kirjeen, mutta se
ei ^{ole} käynyt laatuun. Arvaathan mitä
kirjoittaisin. Kyllähan vielä kirjoitte-
len, kun ehdin. Lano kaikille kotona
runsaat terveisiä. Ilmoita ole hyvä
Henrikille adressini. Paljon hauskam-
pi ajatella sinua siellä kotona ja tällä
kaikkia täällä kuin Nizzasta. Tuntuu
niin kuin olisi lähempänä. Voi hyvin!

R-si.

N:o 003.

13/12 84

Neiti Hilda Asp. ✓
Pellavatehdas. Tampere,

Finlandia,

Via St. Petersbourg.

Florens 13 joulukuuta 1887.

Oma tyttöni!

Kyt olen taas rikas mies, sillä minulla on 1:75 rahaa, ja on sitä sinä postimerkkien ja kirjekuoreen. Ja aurinkokin paistaa niin kuumasti ikkunastani sisään, ~~itkään~~ kuin kehottabakseen kirjoittamaan kullalleni Pohjolaan, jossa päivä luultavasti ei paista, vaan on harmaapimeät joulun ajat. Niinpä kerron sinulle miten se päivä täällä paistaa. Viime kirjeesi sain Higgassa, sen jonka kirjoitit toisen Tampereelle tultuasi. Luovutuksesi se minut teki. Olenko minä sitte aina ja iankaikkisesti semmoinen että sanoillani käytökselläni tai kiireilläni tuon kylmää, erottavaa? Hilda rakas, sinä joka aina saat vaan antaa, et tiedä minkälainen se tunne on kun saa oppia että on pakotettu aina vaan ottamaan voimatta koskaan antaa.

Tukea, lämpöä, rakkautta, kaikkia vaan ottaa
ei koskaan antaa. Se on Tunne joka vie halun
ja masentaa ja jonka viimeinen loppu huultavasti
on kylmä välipitämättömyys kaikkia ihmisiä kohtaan.
Ja kuitenkin on minussa halu persoonalliseenkin
onneen, rakastamaan oikeata ihmistä. Ja se halu
on saanut tyydyksensä sinussa ja olen huultut
voivani antautua kaikesta sydämestäni sinulle
ja rakastamani sinua - Kenties onalla tavallani.
Enkö sille kuitenkaan voi mitään antaa? Enkö!
En tahdo, en huoli että sinä sanot: "minä voin odottaa".
Lemmoisena kuin nyt olen tahdon sinulle kelvata,
muuten sano ja káska minut pois omaan Tyhjiyteeni.
Sinun pitää tuntea että minä sinua rakastan ja
ilota siitä. - Minä olen väsynyt tänään, väsynyt
ruumiillisesti, siksi tulee kirjeenikin tällainen. Jos
olisin reippaampi kirjoittaisin ^{Kenties} iloisesti, leikkillisesti,
ja silloin sinäkin huultavasti iloitsisit tämän saa-
dessasi ja uskoisit. Mutta tällamoisenaankin on se
ihmaus minun olennotani, Kenties vielä paremmiin.
Ja tarvitaanko sille aina hyväilyksanoja ja vakuutuksia?
Vaikk' en kirjoittaisi sinulle ainoatakaan sanaa koko
matkalla täytyy sinulla kuitenkin olla Tunne minun
likeisyydestäni. Ja vaikka väipuaisin syynin lokaan,
olet sinä kuitenkin pantu kantamaan kohtaloni surke-
utta minun kanssani, yhtä hyvin kuin kannat minun
sairauttani ja minä sinun. - (myöhemmin) Kyllä
minä kuitenkin sinulle kirjoitan niin usein kuin
voin. Surullista on olla näin crossa vaikka
kirjeitäkin saa, miksi sille tehdä sitä vielä
surullisemmaksi. Kien ma pääsen täällä
sinun luoksesi en tahdo enää koskaan
pois. Tällamoisen erilläolo olisi syntä, jos
se olisi vapaaehtoinen, näin pakollisena

on se julmuutta kohtalolta. En koskaan enää
lähdä yksin kauvas pois, kun ma kerran pää-
sen hukoksi. Kunpa jo pian pääsisin! —
Tänään aloitin ranskan kielen täällä, erään
hollantilaisnaisen edessä joka myös asuu
tässä pensionissa. Toivon että hänen avul-
laan tulen edistymään. Luemme joka päivä,
on aikomus. Ja aijon lukea läksyni työssä.
Pensionissa on paitsi häntä, saksalainen herra,
neljä saksataria (äiti ja 3 tytärtä), kolme eng-
lannitar ja yhden mies. Siis enimmäkseen
naisia. Elämä näyttää olevan hiljaista ja
työlle edullista. Ajoin ensin ruveta ja ru-
poinikin kovaan itäliän lukemiseen, mutta si-
teen viisaan muutokseen. Kunhan nyt opin
ranskan kielen, molempia en ehdi. — Valokut-
vaa et ole vielä saanut, en ole voinut sitä
mitenkään saada, irti. Olin hyvin mielelläni
ostanut ja lähettänyt 4-5 kuvaa Nizzan
paikoista, mutta täytyi jättää. Pahan on ra-
hapuuksia kuitenkin ollut siinä, että sen kautta
olen saanut lyödä lainiin rintakipuri, niin
että se nyt tahtoo, tunkaa uudestaan kiinni.
Joululahjaa et myöskään saa, siinä enemmän
kuin kukaan muukaan. Ikävää täältä lähe-
tän, en muuta! Joll'en ennen joulua enää ki-
jota niin olen kuitenkin jouluaattona ajatuksissani
huonasi. Tiedänkin niin tarkkaan mitä mit-
tainkin teette. Terveiseni sano kaikille siellä
kotona. Hei! joulua!

Minun Helsingin kirjeesi (H-S:n 96:nissa) on hyvin
sijuvasti kirjoitettu. ^{Ja hyvin} Minusta tulee oivallinen pitäjä. Perus-
tammeko v. 1889 alusta jatkavien kuvalehden? Toivon
saavani kustantajia, Stenbergin, ja Hakkin avulla. Minun lehtiä sitä
vastoin epätoivota. Kullasi.

suosiolla, t. j. s. Kun ma istun näin tässä pensionin hiljaisessa salongissa
lampun ääressä, en kaipaa vieraita maalta t. m. s. vaan omaa kotia, työtä ja työ-
rauhaa. Eikö se ole proosallista? Mutta minä ihailen patriarkkaakin elämää
niin Palestiinassa muinoin kuin Suomessa nyt. Ja kuitenkin nautin suuresta kau-
pungista ja suuresta väkijoukosta, niin kuin täällä. Kuinkahan ^{hyvästä} lienee. - Florens
on todella toista kuin Kyyza. Täällä suuri elämä tulee itsestään, ei se ole rikkaiden
keinotekoisista huvittelamista. Lyhyttä Kyyzan ajattelen Kyyzan sanomalehtia. Jumalan
kiitos, täällä en osaa lukea sanomalehtia, joissa he iankaiken vütelevät asema-
huoneestaan ja haukkuvat ministeriä. - Hauskaa että sinut vedetään "sosieteeben".
Hauskaa olisi siellä ajella sinun kanssa hyvällä hevosella ja hyvällä ~~Reo-~~
sällä. - Kuules, sain juuri toisen kirjeesi. Et sinä siellä upota itseäsi kirkkisiin
eläkä lauhjuihin. Jos toimikunta menee siihen suuntaan että se kiusaa, niin eroo. Pel-
kään että olet vasyttanut itseäsi nyt jo liaksi. Jos rahaa lähettät, niin mene pankkiin
siellä ja osta niin ja niin monen liran postivakseli minun nimeen johonkin pankkiin täällä.
Joll'ei ole vielä saanut lukuja rahojä niin etä huolehdi enää siitä. Kirjoitan nyt samalla
lehdelle ja pyydän häneltä edes 50 liraa, sillä hyvä. Uströmistä tää vaan sen mikä
minulle sopii. Nyt juuri sain myös vasta Keski-Uumen ja Tietajan. Sen mitä jatkin-
mäistä olen katsellut tuntun se hyvällä. Kirjettäm lehteen etä kehu. En ole sitä nyt he-
kenyt mutta huono se oli lähettäissani. - En kuitenkaan kirjoita vielä lehdelle rahasta. Joll'ei
sinä ole vielä lähettänyt, niin ole hyvä ja kirjoita heti kortti lehdelle ja pyydä lähettämään
jos suinkin voi vaikka vähemmänkin. En voi nyt enempää, toivottavasti pian. Sinun
oma sulhosi olen Ruudi.

14
12 Tiedätkö kuinka hauskaa oli saada kir-
jeesi! Sen sain nyt äsken kun kävin postikont-
torista kysymässä. Kuinka kauvan sinä
saatet oina odotella kirjettä, kun minä niin
vähän kirjoitan. Tämänkään jälkeen et
luultavasti saa isoon aikaan taas, sillä se
nyt on kerta niin ettei en voi kirjoittaa ennen
kun olen saanut omia rahoja. Sillä ei sinun
kiintenkään jida luulla että en sinua muistele
kylä sinua muulloinkin muistan kuin kelloa
katsossani. Ja sormuksesi on ollut kaiken
aikaa sormessani. Stbrg mielellään ilmoittellee-
kin että olen "koki" lähi "puolikikloissa". - Ei meidän
Egyptin matkastamme nyt tule mitään. Stbrg on
luaks arka siihen. Ja Valström & Kistla emme tiedä
taas mitään. Hänen piti lähteä Kizzasta morsia-
mineen vähä myöhemmin samana päivänä kuin
me, tulla Florenziin j. n. e., mutta sitte emme ole
hänestä kuulleet. Parin päivän päästä tulee
Klingendahl tänne Kizzasta, hän tietnee enem-
män. Kenties on tullut haile taas uusia esteitä.
Eikä luultavasti tule meidän Pariisimatkastamme
kaan mitään. Stbrg ei malta nähdä vaivaa eikä
tuhlata rahoja. Keväällä tulemme kotia epäilemättä
Vienin (tai Münchenin) ja Berlinin kautta. Sama tuo
minustakin on. Näenhan Saksan. Ja tämä matka on
minulle joka tapauksessa hyödyksi, - vaikka en sitä tois-
ta kertaa tekisi. Näin olen luaksi sitonut. Kenties
on se minikin että en ole oikein matkaiminen. Sopin pa-
remmin kotonani kirjoista oppimaan. Minulla on la-
lonpojan "maku". En halua etsiä kaunista näköaloja
enkä päämäärittömiä katselutöitä. Mihin on asiaa, siinä
menevä ja katson sen mitä näen. Luulen että minun
sopii raamatunlause: pysy maassa ja elä itse

21/12 87

Mademoiselle Hilda Asp.
Tammerfors. Finlandia.

Via St. Petersburg.

15
ДЕК
1887.
4
9
ВАТОНА

16
ДЕК
1887
ПЕТЕРБУРГ

Florens 21 joulukuuta 1887.

Oma tyttösi!

Sinä sanot viime kirjeessäsi että "jotka
tulevat Helsinkiin on sinullakin jotain kerrotta-
vaa". Kuitenkin luulet että kaikki sinun kir-
jeesi tähän asti ovat sisältäneet enemmän
kuin minun. Tällä elämä kuluu täällä "ulko-
maalla" (se sana tekee täällä omituisen vaikutuksen,
min kuin olisi tottunut antamaan sille ihan toisen
sisällyksen kuin sillä on), todella hiljaisesti, niin
kuin maaseutukarjungeissa Suomessa. Ainoa
erotus on siinä että täällä voi mennä milloin
mieli tekee katselemaan jotain uutta näköalaa
tahi taulua. Kumpi meidän aikamme täällä
onkin säännöllistä kuin tornikellon laule-
minen, ^{sarveina on siinä} ~~säännöllisen maks sen tekee se että~~ Stenbergin
pitää konservatoriumin ~~Talossa~~ kaksipitkää,
turhan-aikaista kävelypötkää ja kaksi unta vuoro-
kandena. Ja kun hän ei uskalla yksin kulkea,
saan minä olla mukana, edellisessä ainakin.
Titen tunnen nyt Florensin ulkopuolen jotenkin
tarkoin, mutta sen monista taidetokokeelmista aike-
astaan vaan kaksi suurinta. Lää nähdä kuinka
paljon tulee toisia nähdäksi. Mutta vaikk'en
sillo ole paljoa nähnyt, kirjoitan sinulle kui-
tekin. Laad tyystyä siihen mitä kerron omasta
"vähäpätöisestä persoonastani". Laiska olen ja
vähän edistyn ranskassa niin kuin muussakin.
En tiedä mitä saan maailmassa aikaan kun

olen niin hidas. Keski-Suomeenkaan en ole vielä
toista kirjettä lähettänyt. Lääkäriissä kävin
taas täällä. Kipuni rinnassa oli, niin kuin tulin,
vaan sitä ett'ei ollut ajanut sitä kunnolla pois.
Toivon että se nyt menee kuulumattomiin. Ja
vanaakin minulla on taas niin paljon että
ainakin yhden kirjeen voin lähettää. Henrikiltä
sain tänään kirjeen ja hän sanoo koettavansa
lähettää minulle myös jonkun verran. Etä siis
sinä huolehdi rahoista. Bukeastaan voisin tulla
toimeen ihan ilman omia rahoja, sillä kyllähän
Stenberg antaa välttämättömiin tarpeisiin, mutta et
risko kuinka ikäväksi ja kyllästyttäväksi sellainen ole
käy - niin että raha on minulle hyvin tervetulo-
lutta mistä pain, hyvänsä. - - - - - Sain lähettää
mäsä "Salakarini" ja rupesin sitä lukemaan.
Myöhemmällä sam sinulla kaksi kirjettä, rakasta
kirjettä yht'aikaa. Luuri ilo on saada sinulta
kirjeitä. Sillä ikävä minun on täällä ollut. Ajat-
telen kotiintuloani ja kohtaustamme niin suurena
onnena että väliin pelkään ett'ei sitä minulle moda.
Kyllähän kotona jääneenä voi olla ikävä, mutta ikävä
on olla lähteneenäkin. Ikävyyttä Florensissa on vielä
lisännyt se että ilmat ovat melkein koko ajan olleet
pahat, sateelliset. Tällainen talvi täällä on paljon
ikävämpi ja epäterveellisempi kuin Suomen raitis kyl-
myys. Täällä vaikuttaa ilma painavasti sekä ruumi-
seen että sieluun. Ja silloin ei auta muu kuin muut-
to, vaihtelu, matka. Uskoakseni lähdenneekin täältä
ruumeistään kahden viikon päästä Roomaa ja Napoli-
kohti. Roomassa on matkattavamme Klingendatkin
par'aikaa. (Vabström laittaa olla yhä kikkassa. Luulen hä-
net vielä tapaavamme) Muuten ei matkasuunnitelma-
me ole mikään varma. Käyttää tosin niin kuin taa-
liada tuukanden parin päästä menisimme Sveitsiin ja
sieltä Saksan kautta kotia. Mutta melkein yhtä mah-
dollista on että joudumme Pariisiin, kukaties Algerin
ja Espanjan kautta (?) En voi laata. Tuota matkaa
ei sinun tarvitse pelätä. Lääkäri täällä sanoi että
voin sen huoletta tehdä ja Algerissa on ihan eu-

rooppalaiset (ranskalaiset) ravintolat ja rautatieet.
Minä tekisin sen paljoo mielellämmiin kuin makaisin
Haalessa kaiken talvea, kun pelkään ett'ei Storg uskal-
la lähtea pohjoiseen näin ennen lampymän tuloa.

- Hauskaa että olet reippaalla mielellä, minäkin tulen
sytä reippaammaksi. Ei sinun tarvitse huulla milloin-
kaan ett'en olisi sinun. Voisiko toisin ajatella? -

"Lalakari" teki minun inhoittavan vaikutuksen. Tahtoisin
melkein sanoa että olisi ollut parempi Minna Cantellin
ett'ei hän olisi sitä julaisnut. Minäkin olisi se ollut kirjal-
lisuudellemme parempi. "Lalakari" hämmentää vaan
kännteitä oikeasta kirjallisuudesta ja vie kykynsä mu-
kaan sen kehitystä harhaan. Koko teos ei ole suoma-
laisesta runohengestä lähtenyt. Nymarkin ja Lauran
väli minua suututti ja kiucasi. Sen huippu, kohtaus
jaalla, inhoittava. Koko suhde ei ole sillä yksinkertai-
suudella ja kansallisella todennukaisuudella kerrottu
että ^(koti) se olisi siveä. Pahasti se minun vaikutti. - Etä
muuten läheta minulle enää kirjoja muita kuin jo olet
lähettänyt mahdollisesti. Kiissa kyllä. Heti kun saan
rahaa lähetan kaikki mukamani olevat kirjat, paitsi
paria ranskan oppikirjaa, sinulle Suomeen. En rupee
mitä kuljettelemaan. Mitenkä nyt vaan voisin ne
helpoimmin saada tulemaan. Niden joukossa on myös
Strindbergin "Fadren", jonka Köpenhaminan asemalta ostin.
Se on pieni ja aatepiirittään lyhyt kappale, mutta mestari-
linen. Vaimon luonnetta en vaan saa selväksi. Luntin
ett'ei tekijä ole ollut puolueeton sitä kuvatessaan. -
Tänään (22 p.) sain kotiin luterolta. Tiedatkö että hän on
sairastanut ja sairastaa vatsatautiin tulehdusta?
Kun olisin Suomessa voisin nyt mennä Jyväskylään hoita-
maan Kesk. Suomea hänen avukseen. Joll'ei sinulla
olisi käännöstoitiasi, pyytäisin sinua menemään
sijastani samalla lailla kuin minä vuosi sitten. Pasisit
kai Kiljanderissa asunnon ja maksit suorittaisi. Ero-
kenties olisi se sinulla opiksi ja huvoiksiin. Menisit
jouluun välissä ja olisit valtiin. alkun. Mutta nyt se
ei varmaan käy laatuun? Laakuri sentään kun laajyy
tuhlata aikaansa lammoisiin turhanpäiväisiin
reisuikiin, joista ei opi muuta kuin laiskottelemaan!
Olen täällä väliin ajatellut sitäkin että täällä tuhlaan
vuoden ja mitä sitä hyödyn? Kun tulen kotia saan

taas tuntee olevani tavallinen ylioppilas, niin kuin
ennenkin, ilman työtä ja toimeentuloa. Ja sitä en
kuitenkaan enää tahtoisi. Lummus näyttää nyt lais-
tavan lehtensä kaksinkertaiseksi, aikomuksensa mukaan
tehdäkseen siitä yleisen, suuren kuvalehden. Komin-
joll'en minä saa kuvalehteä, niin saanen jotain muuta.
Muutona sitä vaan ajattelin. Täällä Michelangelon
Aretinon, Leonardo da Vincin kaupungissa olen (aina-
kin ajatuksissani) oppinut sen että halveksi itselleni mi-
tään työtä enkä mitään muotoa. Pääasia on olla ehjä
ihminen, sitten vasta runoilija, taiteilija j. n. e. Tahdon ot-
taa osaa kaikkeen mihin elämä minua vie. Elävää yhä
muodostuvaa todellisuutta on mielikuvituksessa hallittava
ja esiteltävä puhtaasti kullaksi osaa ottavan sydämen
tuleksessa - sinä kirjailija. Ei kirjoittaa sen vuoksi että tahtoo
olla runoilija, vaan siksi että tahtoo elää ja rakastaa.
Muut ovat vääräsyysappia. Ja mitä ovat värsyt? Michelan-
gelo kirjoitti oivallisia runoja ison raamatun, ja hän
on maalari ja kuvanveistäjä. Ja Shakespeare jätti tyh-
tyräisenä teatterin saatuaan kokoon hyvän omaisuuden
- antamatta edes ulos "koottuja teoksiaan". Kuinka vä-
rätön! sanoo nykyajan runoilija, joka katsoo nuo-
toon eikä henkeen. Kristus ei jättänyt jälkeensä mitään
kirjoja, jota pahat Kompilaattorit sitten ovat koettaneet,
ihmisten orjudeksi, jarrua. Mutta miksi lausua. -
Ylibuomenna on joulunaatto. Siellä te olette kaikki
koossa. Joll'ei minulla olisi toivoa päästä kerran luok-
senne ja luokseeni, olisin jo kuollut. Mutta toivossa
on hyvä elää. Ja "toivo ei anna häpeään tulla". On-
nellista mutta vuotta sinulle, kuttani! Terveisiä
kaikille! Muista isäntäni jollain muistokortilla.
Voi hyvin! Sinun sulhosi

Ruedi.

25/12 87

Mademoiselle Hilda Asp.

Tammerfors. Finlande

Via St. Petersburg

Florens 25 joulukuuta 1887.

Hilda tyttöni!

Nyt on joulupäivä. Juuri pääsimme
aamiaisella (kloon 2) ja aurinko paistaa kau-
niisti salonkiin. Kaikki muut ovat jo lähteneet
kukin huoneeseensa, minä vaan jään, niin
kuin tavallisesti aina teen, ja kirjoitan kullalle
jouluksiini. Oikeastaan ei täällä ole mitään,
joka antaisi jouluista mielialaa muuta kuin se
että pitkäkallisten sateiden jälkeen eilen tuli
kaunis. Kun on sitten mielessä kotoiset jou-
lut ja aurinko paistaa niin kauniisti että
koko Florens on ihan kuin juhlapuvussaan,
tuntuu vähän pyhältä. Eilenen päivä
kului seuraavalla tavalla. Ensimmäiset
kävelyretket, jolloin teimme pieniä ostoksia
ja illanpuolla jollun kunniaksi poikkesimme
kahvilaan juomaan lasit Vilnin olutta.
Sitten pimeän tulossa laitoimme valkean
avonaisen kamminimme ja istuimme
pöydän ääressä. Storg Run oli tottunut vieto-
tamaan jouluansa aina "töissä" käyvä-
nytkin sitä, ja kun ei konyakkia ollut kotona
läksin minä hakemaan. Sen tein sitä miel-
lämme kun siten pääsin yksikseni kauni-
sen iltaan. Kun paistoi, oli viileän raitis
ilma ja Florensin historialliset rakennukset
tuntuivat entistä tutummilta ja rakkaam-
milla. (Kuljin m.m. vanhan S. Marcon luos-
tarin ohi, jossa aikanaan Savoranola eli ja
vaikutti). Kun tulin kotia oli Storg laittanut
joulu-pöydän kuntoon. Pätsi kahla tavallista
kynttilää, jotka paloivat pöytälamppuilla, oli pöy-
dällä kolme muuta, joista keskimäinen,
jalan puitteissa, oli piistetty punaisella pa-
perilla verhoon pullon suuhun suomalaisen
havun-oksan kanssa (sinen leipästäsi). Kun
valkea viela paloi nurissa oli huone oikein
joulun valoisa. Joimme sitten totia. Minä
ajattelin teitä että nyt ne siellä tekevät sitä
nyt sitä, kaiken iltaa. Storg luultavasti ajatteli
kotolaisiaan. Sitten sammutimme kyntti-
lät ja menimme päivälliselle (klo 7). Ja
nii oli joulu lopussa. Päivällinen oli ihan
tavallinen ja sen jälkeen istuin vähän aikaa
jutellen pensionaattien kanssa, niin kuin
tavallisesti, ja sitten - menin maata. Le

tapakutti jotenkin ajoissa, mutta kun tei-
dan kellonnen siellä käyvät Rooman ajasta
koko joukon edellä, huulen että sinäkin jo
samaa aikaan paneut nukkumaan. Kun
ainakin illalla ajattelin. Tänään rupesin
hyvissä ajoin ranskani kimppeun ja sitte
timme kävelyretken eräälle nikapuoletella
Rouppunkia olevalle boulevardille, jota jide-
laan (tietysti kesällä) Euroopan kauneimpi-
na. Aurinko paistoi kirkkaasti, mutta tie-
kuuma ei ollut, sillä yöllä oli ollut kylmä, niin
että vesi näytti jäätyneen toisiin paikkoihin.
Pitkiä, sakeita, solakoita sypresssiä kasvoi
rint'rimman kahden puolen tiellä, niiden takaa
na puistoja ja huviloita ja kaukaa ~~nähtiä~~
joka haaratalla Florensin takaa valkeat
Pukivuoret. Jos tällaisia kauniita ilmo-
ja juistaa, niin huulen kyllä viihtyvänä Flo-
rensisissa ja voivani vähän päivässä tehdä
työtä o. o. lukua ranskkaa. Sillä siihen minulla
on halua ja aikomusta, mutta, mikä lie, ei
muuten mikinkään. Eilen esim. rupesin
kirjoittamaan Excelsiorista arvostelua, mutta
päällekirjoitus tuli, ei muuta, vaikka kyllä
tiesin mitä tahdon kirjoittaa. - Sinun
leipäsi sain jo toissa päivänä. Ensin
hänmästyin, sitten tulin iloiseksi. Hyvin kares-
kaltase tuntui ja mielelläni olen sitä pala
palalta nakerrellut. Arvasin heti missä se
oli avattu. Tämme tullessaan oli se rikki mutta
muuten tallessa. Kiitos, tyttöni! Juroi kun
olin rupesinassa tätä kirjettä kirjoittamaan,
sain Rukun kirjeen ja sinun Terveisesi. Ilalla
tai huomen aamupäivällä saanen rahakirjeesi.
Länsi Rukulle monet kiitokset hänen kirje-
stään. Tulin siitä hyvin iloiseksi (johon voi-
kutti myös paljon sinun Terveisesi, ei raha-il-
moitus ~~se~~ vaan suuteloivut). Kun sinä läh-
det taas pois Tampereelta, kirjoitan häneen
ja vastaan kirjeeseen. Mutta nyt lopetan
tämäinkin, koska paperikin loppuu, ja jat-
kan vasta kirjeesi saatuani. Omasi!

27
x11

Ellis-iltana sain rahakirjeesi, joka
kyllä oli tervetullut. Ajattelin lailla jo
että kenties en saa koko rahojä, kun sinulle
olin kirjoittanut että elä lähelä Henrik lähettää
ja Henrikille että elä lähelä Hilda ihan varmaa
lähettää. Kiitos nyt, kuttani. Sinulta mielelläni
tän, vaikka en tiedä oikein millä oikeudella itse
laiskana ollen hyödyn sinun työstäsi. En ole
vielä vaihtanut vekseliä. Pelkään saavani maksaa
lisämaksuja, kun se on asetettu Roomaan. Se ei
ole sama asia, Hlenberg esim. sai nähdä sen Frankfurt
a. Mainissa. Mutta joka tapauksessa saan siltä
rahaa. - Tahtoisin kirjoittaa sinulle hyvin paljon,
mutta en voi tänään. En voi hyvin. Päälliseksi
on ilma oikea Staalian ilma: sataa lunta ja
vetta sekaisin. Tänään sain K.S:n jossa oli arvos-
telusi "Salakarista". Se oli lyhyt, mutta hyvästi kir-
joitettu. Kaksi "niin sanoakseni" liika (mitä pyyhit
yleensä liaksi käyttämään). Taiteellisesti on kirja
ehjä ja oivallinen, täynnä myös hyviä psykologi-
sia kohtia. Henkisesti lyhyt eikä sisältöinen edistys
Minna Canthille enemmän kuin kirjallisuudellens-
mekaan. Sen vuoksi olisin minä tahtonut vähän
supistaa kiitostasi, vaikka ajatukseni perinpohjai-
nen selväksi saaminen kävisi laatuun vaan ka-
rakteristikassa koko Minna Canthista. Huomaatko
että kaikki lehdet (Finlandiksi, kirjoittaa Eero) kiittävät
Salakaria? No niin, onhan se kirjoitettu "Lapsista
rakkauteen vastaan", kuten kuulin Helsingissä. Ja
hyvähen on että ihmiset edes jaksavat ihastua. Ja
kenties olen väärässäkin, kun pidän "Kauppias Rolleria"
parempana kuin "Hannaa" ja "Salakaria" yhteensä.
Excelsior on ilahuttava, ja sinun kirjoituksesi antaa
kärjen koko kirjalle. Kursiveeraukset olisivat saaneet
olla niitä kaikki pois paitsi lopussa sanoista: me koko

Suomen kansa. Elä käy lä' mitä vast' edes. Menen
vielä arvosteluksi. Luulen että tulet onnistumaan
niissä hyvin. Kanta oli oivallisesti otettu. Hiukan
terävämmiin ja voimakkaammiin saat vielä oppia
kirjoittamaan. Niin että kirjoittaessasi aina tunnet:
niin, tuo on mitkä ja oikeata, se sattuu, tahi se louk-
kaa uneliaisuutta j. n. e. - Valströmilläkin saimme
tänään vihdoin kirjeen. Hänen rakkausseikkailus-
taan on nyt lopullisesti tullut pannukaakku. Ja kii-
tenkin on se historia täynnä verenä pulppuavata
runoutta. Täällä, sääl' ihmisiä, kaikkia ihmisiä! ^{Valström} on vielä itizassa. Luultavasti, ja epäilemättäkin,
tapaamme vielä toisemme. - Minä olen sinun oma
sulhosi. Tänään olen ollut alakuloinen ja synkkä,
niin kuin aina kun tunnen kuinka tyhjä on luon-
nonlakien kanssa ^{elää} ~~elää~~. Mutta nyt olen jo ilo-
sempi, vähän väsynyt. Kyllä kai sinulle pian
nudestaan kirjoitan. Ja epäilemättä saan sinullakin
pian kirjeen. Kirjoja ja sanomalehtiä en ole vielä
saanut. Eero kirjoittaa olevansa heikko aina vielä.
Ehkäpä hän siinä selviää pian. Henrikillä sain
myös kirjeen. Hän kättää sinun kirjoitustasi ja
sanoo Minna Canthin kättäneen Tietäjän alkua,
jonka oli vasta lukanut. Kaksi kirjailijaa! Henrik
ei osaa sanoa Salakarista muuta kuin kehua.
Minä luulen että hän on kovasti edistynyt (Henrik)
samalla kun suomalainen kirjallisuus on edistynyt.
Ennen häntä painoi sekin että ei meillä itsellä ollut
mitään esikuvia rinnalla. Syönnään Tähtyy.
Terveisiä kaikille. Voi hyvin!
Oma Ruudisi.

1880
Posti
Helsingfors
Linn
JUL 11 8
✓

Keiti Hilda Asp

Tampere

Finlandia

Via St. Petersburg

Florens 29 joulukuuta 1887.

Hilda tyttöni !

Minä olen silttekin ainoa "kritikoitsija" koko Suomessa, joka jotakin ymmärtää. Tien surkeaan tunnustukseen täytyy todella tulla, kun ma luen ne arvostelut, jotka Suomettarissa lähetit. Luin ensin "Tietäjästä". No, eihän se ole ihme, joll'ei siitä ollut muuta sanottu. Mutta sitten Salakarista. Yhtä professorin tyhjä, yhtä tietämättömyyden visasteluja sitten Kja Pressenin samasta kirjasta, jota sanotaan joulupöydän etevimmäksi, ja Dagbladista Verner Löderhjelmän Infödingistä, joka myös ^{on} kotimaisen kirjallisuutemme merkittävin utuus. Yhtä ulkomaalaiseen takelluvaa, yhtä sokean haparointia ! Ei aavistustakaan siitä mikä on suomalaisen kirjallisuus edes, mita sitten muista puhuttakaan. Mutta Tapa on hyvä. Se kasvattaa "kirjailijoita", sillä tekniikki kuuluis olevan verrattain helppo oppia. - Elä sentään luule että itsellulevaisuuteni on täällä kovin suureksi tullut. Kyllä minä tiedän ett'en ole kritikoitsija, päin vastoin mielipiteeni on hyvin epävarma ja ennen kaikkea puolueellinen. Joka salaperäinen tunne saa minut aina valtaansa ja vie minun tuomioni yksipuolisuuteen. Mutta siitä ^{silttekin} annan ^{minä} pääni ett'eivät kritikoitsijat siellä Suomessa osaa erottaa kirjaa kirjasta. -

Minusta sinun kritiikkisi K:L:stä ei muistuttanut
kya Pressenin arvostelusta. Siinä oli muuten
vähän enemmän huomattukkin henkeä. Jos kirjoitat
Tillajästä, niin et ainakaan kirjoita niin kuin suo-
metar, vaan sano jotain ja pyri käsittämään ja seli-
tämään teosta, — kuten kyllä teetkin.
³⁰/₁₈, Eilen jo sain uuden vuoden korttisi. Se on erittäin
kaunis ja vaikuttaa ihmehen kotoisen tunteen, niin
luminen kuin se onkin. Than tunsin sinut likellän.
Minä en lähelä sinulle mitään korttia enkä mi-
tään. Laat vaan ajatella minun terveiseni. Etä
luule viime kirjeeni johdosta että olen sairas.
Se oli vaan sitä entistä vanhaa. Ja sitten ~~sen~~
ollut näinä päivinä hermostoni vähän lemassa,
joka vaikuttaa alakuloisuutta. Tahtoo muun mu-
assa tupata se ajatus mieleen että: on jotenkin var-
ma että en saa mitään maailmassa toimeen, en mi-
tään, ne alut, mitä minussa mahdollisesti on, tukehdut-
ruumiellinen heikkous kaikki tyyni, niin että etä-
mästäni tulee fragmentti, alun alku. Mutta hius olkoon
mitä pitää minun saada maailmassa toimeen? En ole
koskaan luonnolta suuruutta rukoillut, koettanut
vaan iloisesti kehittää itsessäni mitä siltä olen
saanut. Ja joll'ei se käy laatuun, niin ei se ole
kokonaan minun oma syy. Muuten ei tammoinen
mieliala ole mitään vaarallista, olen sitä ennenkin
kokonut ja se menee ohi. Tulee vaan vähä huonom-
masta, satunnaisesta terveydentilasta. Mutta ainahan
minä syön hyvästi ja nukun hyvästi. — Kun olet saanut
tämän kirjeeni, niin etä kirjoita minulle ennen kun
olet saanut tietää uuden osoitteeni. Jotenkin var-
maa on että lähdemme täältä ensi perjantai-
aamuna (viikon päästä) Davos'een Sveitsissä. Roo-
man ja Etelä-Itäliän jätämme kevääseen, sillä
nyt on Itäliassa oikea luminen talvi. Luuloni on
että meillä enää maaliskuussa tule lämpö tulluk-
si, vaikka Storg ihan varmaan nyt aikoo, mutta sama-
pa tuo, en ole sillä tuulella että sitä välittäisin.

Davos on korkealla Alpeilla, tunnettu oivallisesta il-
man-alastaan ja sen vuoksi talvi-parannuspaikka-
luullakseni etupäässä rintakipuuisille. Rauhallista
siellä ainakin tulee olemaan ja Alpit saan nähdä
ja kokea. Luultavasti olen siellä työkuunnossa ja in-
nossakin, joten voin lueskella ja opetella ranskaani,
joka taas on jäänyt, kun opettajani muutti pois. -
Vekselisi jo lunastin, en tarvinnut maksaa siitä se-
tään kuin frängin. Hyvä oli että sain omaa rahaa,
et usko kuinka olen kyllästynyt. Mutta ota vetä kaa-
tunutta! Olin täällä ostanut Storgin rahoilla pari
ranskankirjaa, alusvaatekappaletta, käynyt lääkärissä
j. n. e. joten oli mennyt 40 markkaa. Sen maksoin nyt
lakaisin. Jos vielä saan panna 15 fr. erääreen yli-
määräiseen koloon, niin ei paljoa jää. Mutta jää
kuitenkin vähän ja se on tarpeeksi. Jos siinkin voin
koetan tästä edes pysyä niin omissa rahoissani,
ett'ei minun tarvitse mitään pyytää päitsi mitä
voin vaatia. - Täällä kertaa en enempää. On-
nellista mutta vuotta sinulle toivotan, rakas sa-
kas tyttöni! Onnellinen se sinulle tuleeekin, tuokoon
iloja tai suruja. Ja minulla ei ole tätä nykyä
mitään muuta toivetta kuin saada palata
honneen ja nauttia edes pientä osaa sinun
onnestasi sinun kanssasi. Toivomme toivotukoon!
Sinun sulhosi
Ruudi.

Lano kaikille kotolaisillesi tervetuloa.
Kunnas näyttää olevan myös siellä. Ja muista
arvostellessasi väliin siellä kritiikin luvatussa
maassa Bleibtreun ohjeita. Kysy ensin: onko tällä
aatteellista merkitystä, sitten: omaperäisyyttä j. n. e.
(niin kuin seisoo Gesellschaftin jossakin numerossa)
Amen.
Ruudisi.

31 p. Kun olin edellisen kirjoittanut, sain
Henrikiltä kirjeen ja 100 markan vekselin. Olen siis rikas
mies! Hoissani annoin heti frangin postitoimille.
-Tänään on uuden vuoden aatto. Uskon todella
että minulle olisi paljoa suuremmaksi hyödyksi,
jos voisin jättää Itämaat, Sveitsit, Saksat ja olla
tänä iltana ja edeskin päin kotona sinun luo-
nasi. Mutta mitäs tekee! - Kirjoita aina vielä
kuitenkin ~~osoitteella~~ entisellä osoitteella. Hembergin
tavallinen epäroiminen ja arkuus luultavasti
pidättää meitä vielä toistaiseksi täällä. Davos
on näet 18° Reaum. kylmä. Täällä on tänään kau-
nis talvipäivä. Yöllä oli 3° pakkasen. Kaikkiella
etelä-Euroopassa on näihin aikoihin ollut tavallista
kylmempi. - Kuvukhan viemään kirjettäni, kuono-
huonoa kirjettäni. Kaipaukseni on sitä kovempi.
Lueidisi.